

Verkondiging 21 april – Johannes 10: 11-16

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Kan ik op je rekenen? Voor dat thema hebben wij gekozen door het Bijbelverhaal van vandaag, Jezus die zichzelf de goede herder noemt. Vandaag is het ook roepingenzondag. In de katholieke kerk en sinds kort ook bij ons wordt op deze dag stil gestaan bij de vraag of je geroepen voelt tot het ambt van priester in de katholieke kerk of van predikant in ons kerkgenootschap. In beide kerken is daar nogal een tekort aan.

Het is fijn als er meer priesters en predikanten komen; er valt goed werk te doen. Zelf zie ik roeping breder dan enkel die functies. Er zijn meer taken in de gemeente: hoe zou ik mijn werk kunnen doen zonder al die vrijwilligers hier? Dat is onmogelijk. Een dienst als deze waarbij zoveel mensen bij betrokken zijn, laat dat merken.

Maarten Luther, de belangrijke man van de kerkhervorming in de zestiende eeuw, vatte roeping nog breder. Volgens hem heeft elk mens de roeping om zich op een zinvolle manier in te zetten. Roeping gold niet enkel een monnik of priester, maar evengoed elke bakker of schoenmaker. Die brede roeping hoor je nog steeds terug in ons woord 'beroep'. Op zo'n brede manier kijk ik vandaag naar roeping.

'Kan ik op je rekenen? Die zin herinnerde mij aan een poster uit de Eerste Wereldoorlog om vrijwilligers te werven voor de strijd. U ziet de reclame op het scherm. Wij zien een man - Lord Kitchener is het – die ons aankijkt en met zijn vinger wijst. Daarbij staan de woorden: 'Your country needs you.' Jouw land heeft je nodig. Vrij vertaald: kan ik op je rekenen?

Dit is de originele poster, maar door velen is hij overgenomen en aangepast: door Russen, Duitsers, Amerikanen. Iedereen had door dat dit een heel krachtig reclame was: een man die je lijkt aan te kijken en naar jou wijst. Het voelt als er op jou een beroep gedaan wordt.

In onze tijd kun je veel met kunstmatige intelligentie en hebben wij, zoals u op het scherm kunt zien, onze eigen 'Lord', Heer die ons aankijkt en met zijn vinger naar ons wijst. Voor de mensen die meeluisteren en geen beeld hebben, zal ik even zeggen wat er te zien is. Wij zien een klassieke Jezus, lang haar en in een mantel, in geestverruimende kleuren zou ik zeggen, die tot ons spreekt: 'Kan ik op jou rekenen?'

Misschien denk je: 'Ja natuurlijk, hier ben ik. Ik ben bereid. Ik doe wat U van mij vraagt.' Bij anderen – misschien de meesten van ons – zullen toch eerst wat vragen zijn: 'Dat vraag je wel, maar kan ik wel op jou rekenen? Wat vraag je van mij?'

Aan die wedervragen komt ons Bijbelverhaal ons tegemoet en geeft daar antwoord op, zoals op die vraag: 'Maar kan ik wel op jou rekenen?'

Met een korte zin antwoordt Jezus daarop: 'Ik ben de goede herder.' Heel snel richten wij onze aandacht op het laatste deel van die regel, op dat beeld van de goede herder, maar over die eerste woorden 'Ik ben' moeten wij niet te snel heen lezen. In onze taal merken wij niet dat hier een bijzondere manier van spreken achter schuil gaat. In de oorspronkelijke taal waarin het verhaal geschreven is, het Grieks, is het gebruikelijk om 'ik', 'jij', 'wij' in een zin weg te laten en te zeggen: 'Ben de goede herder'. In het Johannesevangelie wordt steeds heel uitdrukkelijk die 'ik' genoemd, zoals hier: 'Ik ben de goede herder.'

Vermoed wordt dat Johannes, de schrijver, zo verwijst naar een verhaal uit het Oude Testament, waar je diezelfde manier van spreken ook vindt. Als God aan Mozes verschijnt bij die brandende braamstruik, laat de Heer zich kennen met de naam 'Ik ben die Ik ben.' In de Griekse vertaling van het Oude Testament staat er: 'Ik ben de zijnde.' Ook daar wordt heel nadrukkelijk die 'ik' genoemd. Als Jezus zegt: 'Ik ben de goede herder', speelt die naam van God mee. Je kunt op Jezus rekenen, omdat Hij heel dicht bij God staat. Meer dan iemand anders. Innig verbonden is met God, de Vader.

Niet alleen daardoor kun je Hem vertrouwen, maar ook doordat Jezus zichzelf omschrijft als de goede herder. Van die goede herder neemt Hij een belangrijke eigenschap: 'Een goede herder is bereid zijn leven te geven voor de schapen.' Hoe langer ik over die zin nadacht, hoe meer die mij ging bevreemden. Een normale goede herder durft risico's te nemen om zijn kudde te beschermen, dat hij niet bij het eerste en beste gevaar op de vlucht slaat. Maar je leven geven lijkt mij buiten proportie.

Dat is wel iets wat Jezus gaat doen. Hij zet Zijn leven op het spel voor Zijn schapen, zijn leerlingen, voor allen die in Hem geloven. Hij zal zelf Zijn leven geven.

'Maar kan ik wel op jou rekenen?' 'Jazeker', zegt Jezus, 'wel zodanig, dat ik bereid ben Mijn leven voor jou te geven.' Zo ver gaat Mijn liefde voor jou!

Als goede herder zet Jezus zichzelf in ons verhaal tegenover ingehuurde knechten, die dat risico niet durven te nemen. Die bij het minste of geringste op vlucht slaan. Aan wie denkt Jezus? Wie heeft Hij op het oog? Dat weten wij niet zo goed. Zijn de ingehuurde knechten Joodse religieuze leiders die onvoldoende zorgdragen voor hun mensen? Hen overvragen met alle plichten en geboden. Of: gaat het om leiders van de vroegchristelijke gemeente? Mannen en vrouwen waar je niet op aan kon, omdat eigenbelang bij hen bovenaan stond? Die weinig dienstbaar waren?

Een Bijbeluitlegger wees op de onrustige tijd waarin het Johannesevangelie geschreven is. Er waren veel politieke Messiassen, mensen die zich als redder opwierpen. Een gouden toekomst beloofde. Ook zij probeerden mensen op de been te brengen: kan ik op je rekenen? Doe je mee? Het resultaat was heel negatief: veel angst en geweld, maar geen verlossing.

Jezus onderscheidt zichzelf van hen als de goede herder die Zijn leven geeft voor Zijn schapen. Als er iets kenmerkends is van autoritaire leiders in onze wereld, is dat zij anderen hun leven voor hen geven. Kijk naar Rusland, hoe Poetin duizenden

mensen de dood instuurt, terwijl hij veilig in het Kremlin zit. Jezus draait het hier om: de leider geeft zijn leven voor Zijn volgelingen. Daarin zit een afzien van macht.

'Maar kan ik wel op jou rekenen?' 'Jazeker', zegt Jezus, 'Ik geef Zijn leven voor jou. Op mij kun je aan!' Dan kijkt Hij ons aan, richt zijn vinger op ons en vraagt: 'Kan ik op jou rekenen?'

'Kan ik op jou rekenen dat je mijn leerling, mijn volgeling wil zijn? Heb je vertrouwen in Mij?

Dat vertrouwen heeft te maken met dat Jezus God zichtbaar maakt, meer dan iemand anders. Dat Christus innig vertrouwd is met de Vader. Dat wij in Hem zien wie God is en Hij voor ons wil betekenen. Hoe de Heer er voor ons wil zijn.

Dat vertrouwen heeft zo de kant van een gevoel, een toewijding. Ik vind het best lastig om dat goed onder woorden te brengen. Misschien is het het best te vergelijken met liefde of vriendschap. Je voelt wat voor een ander. Je hebt vertrouwen in hem of haar. Tot dat gevoel, tot die overgave, dat geloof nodigt Jezus ons uit. Heb vertrouwen in Mij!

'Kan ik op jou rekenen?', dat kent ook de kant van handelen en doen. Aan het begin zei ik al dat roeping in mijn ogen een breed begrip is, en dat dat niet versmald moet worden tot een ambt in de kerk. Als Jezus ons vraagt: 'Kan ik op jou rekenen', vraagt Hij dat in brede zin, dat wij in Zijn spoor gaan op die vele vlakken die er zijn in het leven.

'Kan ik op jou rekenen... in hoe jij je werk doet, hoe je studeert of naar school gaat?' Met die omschrijving van zichzelf als de goede herder die zijn leven geeft voor zijn schapen, geeft Jezus ons handvatten hoe wij in Zijn spoor kunnen gaan. Het beeld van de goede herder drukt zorgzaamheid uit, denken om een ander. In wat je werk ook is of wat je ook doet, zorg voor een ander is heel belangrijk. In dat je een goede collega bent, in dat je oog hebt voor je personeel, voor de mensen voor wie je verantwoordelijk bent. Of je zorg hebt voor een ander wordt zichtbaar in de vraag of er een balans is tussen je werk, je relatie en je gezin.

'Kan ik op je rekenen... in hoe je in het leven staat?' Ik geloof dat Jezus ons roept tot een bepaalde manier van leven. Een die afwijkend is van wat je te vaak in onze wereld ziet. Mensen die zichzelf zo ontzettend groot maken en daarmee anderen pijnigen en dat zijn dan niet alleen die autoritaire leiders. Bij mij leeft het gevoel dat wij onszelf heel groot maken in hoe wij beslag leggen op de aarde en de schepping. Ik vraag mij weleens af: hoe kunnen komende generaties op deze planeet goed en vrede leven? Het beeld van de herder heeft voor mij ook de kant van het zorgdragen voor de schepping. Daar niet enkel te heersen, maar ook dienend te zijn aan hen die na ons komen.

'Kan ik op jou rekenen... in je inzet voor Mijn gemeente?' Ook die vraag stelt Jezus ons stelt. Daar kun je op heel veel manieren op antwoorden, invulling kunt aangeven. Op veel vlakken kun je je inzetten om ervoor te zorgen dat wij een levende gemeente van Christus te zijn. Heel fijn als dat gebeurt in ambten als ouderling, diaken of predikant. Dat is nodig. Daarmee houden de taken niet op. Er zijn zoveel andere dingen.

Misschien denkt u: ach, mijn tijd is geweest. Dat zal zeker zijn voor bepaalde functies of taken, maar een gemeente leeft van betrokkenheid op elkaar, van het oog hebben voor een ander. Daar is een leeftijd niet gekoppeld. Dat kun je levenslang doen, zelfs vanuit huis; in een gebed voor een iemand.

De poster uit de Eerste Wereldoorlog, Lord Kitchener die ons aankijkt en met zijn vinger richting ons priemt: Our country needs you. Vandaag is het onze Lord/Heer die ons aankijkt, aanwijst en zegt: 'Kan ik op jou rekenen? Ik heb je nodig.'

Amen